

Handboek 3 en 4 vmbo tl

Christelijk Lyceum Zeist

2020-2021

Beste leerling,

In dit Handboek vind je regelingen die van belang zijn voor leerjaar 3 en 4.

In de derde klas zul je merken dat het onderwijs anders is georganiseerd. Dat moet ook wel want je krijgt al schoolexametoetsen, die meetellen voor je eindexamencijfer. Het is van belang in het derde leerjaar meteen aan het begin van het jaar samen met je mentor de tekst van dit handboekje goed door te nemen. De leerlingen uit leerjaar 4 kunnen het handboekje gebruiken als naslagwerk.

Kortom, het gaat in dit boekje om de 'spelregels'. Om goed te kunnen 'spelen' moet je van die regels goed op de hoogte zijn. Anders krijgen we misverstanden. Maar het gaat natuurlijk niet alleen om de regels. Het gaat uiteindelijk om de inhoud van het onderwijs, of je er iets aan hebt, of je er wijzer van wordt. Daaraan zal je naast de docent ook zelf een belangrijke bijdrage moeten leveren.

Als iets niet helemaal duidelijk is: stel vragen. Aan je eigen mentor, aan de decaan mevrouw Platteel, aan de afdelingscoördinator mevrouw den Breejen, of aan ondergetekende.

Het team wenst je veel mooie en succesvolle leerervaringen.

B. Toebosch
conrector vmbo TL

Het examen

Het eindexamen bestaat uit twee delen: het schoolexamen (het SE) en het centraal examen (het CE). In dit document staat alle informatie voor het schoolexamen oftewel het programma van toetsen en afsluiting (PTA). Het SE wordt afgenomen in de loop van de schooljaren 3 en 4. Bij het opstellen van dit document dient [het examenbesluit](#) van het ministerie van Onderwijs en Wetenschap als grondslag. De daarin vermelde artikelen zijn uitgangspunten bij het PTA.

Programma van toetsing en afsluiting

Welke toetsen je moet afleggen en welke werkstukken je moet maken is per leerjaar vastgelegd in het zogenaamde “Programma van Toetsing en Afsluiting”, het PTA. Aan het begin van elk schooljaar in de bovenbouw, in elk geval vóór 1 oktober, ontvang je het PTA. De school en de leerling is verplicht zich aan de afspraken te houden die in het PTA gemaakt zijn. De school is verplicht om voor jou een examendossier, resultaten in SOM, bij te houden. We verwachten dat je dit regelmatig inziet, op deze wijze heb je inzicht in de studievoortgang.

Examencommissie

De school heeft een examencommissie die de schoolleiding adviseert over alle procedures omtrent het school- en eindexamen. In deze commissie zitten de examensecretaris en minimaal twee overige leden. De namen van de commissieleden komen op de website van de school. De examencommissie handelt onregelmatigheden (bijvoorbeeld fraude) af en kan maatregelen nemen. Ook bezwaren kunnen worden ingediend bij de examencommissie. (Zie het Examenreglement: clz.nl->regeling->bevordering en examen).

Perioden

Het schooljaar is verdeeld in 4 periodes. In het derde leerjaar wordt gewerkt met een doorlopend gemiddelde (meetellen voor de overgang) en een schoolexamencijfer. In het derde leerjaar wordt elke periode afgesloten met een toetsweek. In het vierde leerjaar heb je drie perioden les. Elke periode wordt afgesloten met een toetsweek. In periode 4 vinden Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen plaats.

Verschillende toetsvormen

In het PTA worden gebruik gemaakt van verschillende vormen van toetsen:

PTA-Toets (TT)

Theoretische schriftelijke (of mondelinge) toets die meetelt voor de overgang en het SE.

Praktische Opdracht (PO)

Door middel van praktische opdrachten moet je aantonen de stof te beheersen. Een voorbeeld hiervan is een practicum bij de exacte vakken of een leesdossier bij het vak Nederlands. Dit is een onderdeel van het PTA en moet op het afgesproken tijdstip worden ingeleverd. Leerlingen die op de inleverdatum hun PO niet hebben ingeleverd, krijgen als cijfer een 0,1. Dat betekent dat de opdracht herkanst (= alsnog ingeleverd) moet worden. Dat is niet zo handig, want daarmee verspeel je de mogelijkheid een gewone toets te herkansen. Ook kan je een vierkant rooster worden opgelegd tot het PO af is. Een computerprobleem is geen geldige reden om een PO later in te leveren.

Handelingsdeel (HD)

Voor bepaalde vakken moet je opdrachten uitvoeren waar je geen cijfer voor krijgt, maar die je 'naar behoren' moet uitvoeren: de zogenaamde handelingsdelen. Deze worden met onvoldoende (O), voldoende (V) of goed (G) beoordeeld. Het kan zijn dat je voor zo'n handelingsdeel een werkstuk moet maken in de vorm van een boekverslag, een onderzoek of een andere opdracht moet uitvoeren. Er wordt steeds een uiterste inleverdatum vastgesteld die je in het PTA kunt vinden. Je kunt alleen worden bevorderd of slagen als je alle handelingsdelen voldoende of goed hebt afgerond.

Repetitie (REP)

Een schriftelijke (of mondelinge) toets die alleen meetelt voor de overgang.

Verslag (V)

Een verslag/werkstuk o.i.d. dat alleen meetelt voor de overgang.

Inhalen van toetsen

Als je om welke reden dan ook afwezig bent tijdens een toets, dien je voor aanvang van de toets afgemeld te worden en moet je de toets in dezelfde periode inhalen. Je maakt hiervoor zelf een afspraak met de docent.

Als je om een ongeldige reden afwezig bent, dan haal je de toets ook in, maar dan verlies je een herkansing. Of een reden geldig is of ongeldig, beslist de Examencommissie. Een reguliere afspraak met tandarts, fysio, huisarts of ortho geldt niet als geldige reden om een PTA te missen.

Als je vindt dat je ten onrechte een herkansing hebt verloren, kun je schriftelijk een bezwaarschrift indienen bij de examencommissie. In dat bezwaarschrift moeten de argumenten staan vermeld, die aannemelijk maken, dat er buitengewone omstandigheden aan de orde waren.

Herkansingen

Van een herkansing is sprake wanneer je een poging wilt doen om het cijfer voor een bepaald vak te verbeteren. Het hoogst behaalde cijfer telt. In het derde leerjaar heb je recht op 1 herkansing voor alle vakken tezamen over periode 3. In het vierde leerjaar heb je 1 herkansing voor alle vakken tezamen over periode 1 en herkansing voor alle vakken tezamen over periode 2. De toetsen in de laatste toetsweek van het derde leerjaar en de derde toetsweek van het vierde leerjaar zijn niet herkansbaar. In de PTA's van de vakken is na te lezen welke toetsen herkansbaar zijn.

Voor herkansingen moet je je van tevoren digitaal opgeven. Via de mail krijg je hiervoor een uitnodiging. De herkansing heeft dezelfde vorm en lengte en omvat dezelfde leerstof als de toets waarvoor de herkansing is aangevraagd. Als je om enige geldige reden (zie PTA toets gemist) verhinderd bent bij de herkansing, krijg je nog een gelegenheid om te herkansen. Als je ook dan om een geldige reden verhinderd bent, wordt het resultaat dat je voor de oorspronkelijke toets haalde definitief. Wanneer de leerling besluit geen gebruik te maken van een herkansingsmogelijkheid in de betreffende periode, dan komt deze herkansingsmogelijkheid te vervallen.

Afspraken PTA-toetsen

Tijdens PTA-toetsen gelden in grote lijnen dezelfde regels als tijdens het Centraal Examen:

- Tassen / jassen e.d. (incl. mobieltjes en smartwatches) zijn niet toegestaan in de lokalen. Deze worden opgeborgen in de kluisjes.
- Wanneer je geen kluisje hebt, dan zorg je ervoor dat je tassen / jassen e.d. (incl. mobieltjes en smartwatches) ergens anders wordt opgeborgen. Het niet hebben van een kluisje geeft je niet het recht om je tassen / jassen e.d. (incl. mobieltjes en smartwatches) het lokaal in mee te nemen.
- Het toch binnen handbereik hebben van een mobieltje of ander elektronisch apparaat (behalve, indien toegestaan, de grafische rekenmachine) tijdens een toets wordt beschouwd als fraude.
- Op de tafel uitsluitend pennen, potloden, liniaal, geodriehoek en de per vak toegestane hulpmiddelen, zoals een rekenmachine. Je zorgt ervoor dat je alles bij je hebt wat nodig is voor de toets. Deze spullen zijn persoonlijk en worden niet uitgewisseld tijdens de toets.
- Te laat komen geeft geen recht op tijdverlenging.
- Bij te laat haal je eerst een 'te laatje' voordat je naar het toetslokaal gaat.

- Bij meer dan 20 minuten te laat word je niet meer toegelaten tot de toets. Je meldt je bij het Bureau.
- Als je niet toegelaten wordt tot de toets in verband met te laat komen, krijg je een 1,0. Je kunt een schriftelijk verzoek indienen bij de examencommissie om de toets alsnog te mogen maken. Dit kan je je herkansing kosten.
- Bij vaardigheidstoetsen, zoals practica en (kijk)luistertoetsen, gelden er andere regels voor te laat zijn, afhankelijk van de duur van de toets. Als je te laat bent, kan het zijn dat je toetsmoment voorbij is.
- Bij een 1-uurstoets in de toetsweek mag je op zijn vroegst na 30 minuten het lokaal verlaten. Ben je in het laatste kwartier klaar, dan wacht je tot het einde van de les.
- Bij een 2-uurstoets in de toetsweek mag je op zijn vroegst na 50 minuten het lokaal verlaten. Ben je in het laatste kwartier klaar, dan wacht je tot het einde van de les.
- Leerlingen met een zorgpas maken dezelfde toets en krijgen 20% extra tijd. Je legt je zorgpas op de tafel.

Bezwaar

Je kunt een bezwaar indienen tegen de manier waarop je examenwerk is beoordeeld. Vanzelfsprekend heb je dit eerst met je docent besproken en ben je er samen niet uitgekomen. Ook kun je bezwaar indienen tegen een beslissing van de examencommissie naar aanleiding van een onregelmatigheid. Een bezwaar moet je schriftelijk indienen bij de examensecretaris, dhr. Van Domselaar. Deze bezwaren dienen goed te worden beargumenteerd en uiterlijk binnen twee weken na het bekend worden van het besluit worden ingediend.

Tegen de beslissingen van deze bezwaren kun je in beroep gaan bij de Commissie van Appèl. Het beroep moet je binnen drie dagen indienen nadat de examencommissie de beslissing aan je bekend gemaakt heeft. Voor verdere regels t.a.v. het indienen van een bezwaar en beroep zie het Examenreglement.

Profielwerkstuk

Het profielwerkstuk is onderdeel van het vak D&P en E&O. De werkzaamheden hieraan worden afgerond met een presentatie en/of praktijkopdracht. Deze worden beoordeeld met een voldoende of goed.

Bijzondere vakken

- Maatschappijleer

Het vak maatschappijleer wordt afgesloten in leerjaar 3. Het maakt onderdeel uit van het examendossier. Het eindcijfer voor maatschappijleer komt rechtstreeks op de eindlijst.

- Culturele en kunstzinnige vorming (CKV)

Het vak CKV (Culturele en Kunstzinnige Vorming) wordt afgesloten in leerjaar 3. Het maakt onderdeel uit van het examendossier. De letterbeoordeling voor CKV komt rechtstreeks op de eindlijst.

- Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding (LOB)

Leerlingen bouwen vanaf leerjaar 2 een loopbaandossier op. In 3 en 4T zijn een aantal LOB opdrachten ook PTA-opdrachten. Alle LOB-opdrachten moeten voldoende zijn afgesloten voordat je deel mag nemen aan het centraal examen.

- Dienstverlening & Producten en Economie & Ondernemen

In leerjaar 3 moet het praktijkdeel Dienstverlening & Producten of Economie & Ondernemen gemiddeld met een voldoende afgesloten worden om over te kunnen gaan naar leerjaar 4.

- Lichamelijke Opvoeding (LO)

Dit vak wordt beoordeeld met voldoende of goed. Als je het vak niet met minimaal voldoende hebt afgesloten, kun je niet bevorderd worden naar 4T en geen diploma ontvangen. De docent houdt uiteraard rekening met eventuele lichamelijke onmogelijkheden, zie hieronder, reglement LO.

Reglement LO

Lichamelijke Opvoeding is het enige vak op school waarvoor een aanwezigheidsplicht geldt van 80%. Dit is een wettelijke verplichting. Het is hierbij niet van belang of de afwezigheid geoorloofd was of niet. Onvoldoende aanwezigheid bij de lessen LO kan leiden tot een Onvoldoende op het rapport. Dit heeft gevolgen voor de overgang.

Heeft een leerling minder dan 80% van de lessen niet gevolgd, dan zullen er met de LO docent afspraken gemaakt moeten worden voor het inhalen van de lessen. Hierbij maken we een onderscheid tussen de leerlingen die afwezig waren tijdens de les en leerlingen die geblesseerd waren.

Geoorloofde / niet geoorloofde afwezigheid tijdens de LO les

De leerling maakt zelf een afspraak met de LO docent over het inhalen van de gemiste les(sen). Dit kan zijn: inhalen van de les bij een andere klas, assisteren bij een andere klas of een vervangende opdracht. De vervangende opdracht dient qua tijdsinvestering overeen te komen met de tijdsduur van de gemiste les(sen). De eisen waaraan de opdracht moet voldoen worden duidelijk door de docent aangeleverd, evenals het tijdstip waarop de opdracht moet worden ingeleverd.

Blessures

Leerlingen die incidenteel gedurende een kortere of langere periode niet deel kunnen nemen aan de lessen Lichamelijke Opvoeding als gevolg van de lichamelijke gesteldheid dienen gebruik te maken van een bijzondere inhaalregeling ten einde het vak voor de betreffende periode dan wel het betreffende leerjaar alsnog met een voldoende resultaat af te sluiten.

Deze bijzondere inhaalregeling LO betekent voor de leerling:

- dat hij/zij zich in geval van niet mee kunnen doen vanwege tijdelijke lichamelijke redenen meldt aan het begin van de les LO bij de docent.
- dat de docent in overleg met de leerling een afspraak maakt over een alternatief. Dit kan zijn: assisteren bij de eigen klas voor zover de lichamelijke gesteldheid dit toelaat, assisteren bij een andere klas of een vervangende opdracht. De vervangende opdracht dient qua tijdsinvestering overeen te komen met de tijdsduur van de gemiste les(sen). De eisen waaraan de opdracht moet voldoen worden duidelijk door de docent aangeleverd, evenals het tijdstip waarop de opdracht moet worden ingeleverd.

Vrijstelling/ontheffing LO

Voor het vak LO is het mogelijk om in het geval van een bepaalde lichamelijke gesteldheid een permanente ontheffing te verlenen. Ouders/verzorgers dienen een aanvraag in te dienen bij de vrijstellingscommissie (r.bijeman@clz.nl).

Slaag-/zakregeling

De kandidaat die eindexamen VMBO heeft afgelegd, is geslaagd indien hij/zij:

gemiddeld voor alle vakken op het Centraal examen een 5,5 of meer heeft behaald.

1. voor het vak Nederlands minimaal het eindcijfer 5 heeft gescoord
 2. voor ten hoogste één van zijn examenvakken (inclusief Maatschappijleer) het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken 6 of hoger heeft gescoord.
 3. voor ten hoogste één van zijn examenvakken (inclusief Maatschappijleer) het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger heeft gescoord, waarvan er tenminste één 7 of hoger is.
 4. voor twee van zijn examenvakken (inclusief Maatschappijleer) het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger heeft gescoord, waarvan er tenminste één 7 of hoger is.
- In aanvulling op het eerste lid van de slaag/zak regeling geldt tevens dat voor de vakken Lichamelijke Opvoeding, CKV en het profielwerkstuk de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' is behaald.
 - Deelname aan het schoolexamen rekenen is voor leerlingen zonder wiskunde verplicht
 - Zie ook het Examenreglement (clz.nl->regeling->bevordering en examen)

Doorstroom naar 4 HAVO - schooljaar 2020-2021

Wil je na het behalen van je vmbo-tl diploma doorstromen naar de havo, dan gelden voor de toelating de aandachtspunten.

- De leerling meldt zich in januari van het leerjaar 4 van het vmbo als geïnteresseerde en neemt actief deel aan het voorlichtingstraject. De leerling heeft over de doorstroom naar 4 havo gesprekken gevoerd met de mentor en ouders/verzorgers.
- Er moet zijn voldaan aan de pakketeisen:
 - Voor het profiel C&M moet de leerling examens doen in een extra moderne vreemde taal: Duits of Frans.
 - Voor het profiel E&M moet de leerling wiskunde en economie in het pakket hebben
 - Voor het profiel NG moet de leerling examens doen in de profielvakken: wiskunde, scheikunde en biologie.
 - Voor het profiel NT moet de leerling examens doen in de profielvakken: wiskunde, scheikunde en natuurkunde.
- Heeft de leerling wiskunde in het pakket, dan is er sprake van een overstapmodule wiskunde A of wiskunde B, te voldoen op school na de uitslag van CE 1.
- Om duidelijkheid te krijgen over vakken waarin je verplicht examens moet hebben gedaan om een bepaald profiel te kunnen kiezen benader je de decaan vmbo.
- Een leerling die de overstap naar de Havo wil maken moet zich ook altijd inschrijven voor een MBO-opleiding

Doorstroom naar 4 HAVO - schooljaar 2021-2022

Wil je na het behalen van je vmbo-tl diploma doorstromen naar de havo, dan gelden voor de toelating de aandachtspunten.

- De leerling meldt zich in januari van het leerjaar 4 van het vmbo als geïnteresseerde en neemt actief deel aan het voorlichtingstraject. De leerling heeft over de doorstroom naar 4 havo gesprekken gevoerd met de mentor en ouders/verzorgers.
- Er moet zijn voldaan aan de pakketeisen:
 - Voor het profiel C&M moet de leerling examens doen in een extra moderne vreemde taal: Duits of Frans.
 - Voor het profiel E&M moet de leerling wiskunde en economie in het pakket hebben
 - Voor het profiel NG moet de leerling examens doen in de profielvakken: wiskunde, scheikunde en biologie.
 - Voor het profiel NT moet de leerling examens doen in de profielvakken: wiskunde, scheikunde en natuurkunde.
- De leerling heeft examens gedaan in 7 vakken, waarbij een beroepsgericht praktijkvak niet als zevende vak geldt.

- Heeft de leerling wiskunde in het pakket, dan is er sprake van een overstapmodule wiskunde A of wiskunde B, te voldoen op school na de uitslag van CE1.
- Om duidelijkheid te krijgen over vakken waarin je verplicht examen moet hebben gedaan om een bepaald profiel te kunnen kiezen benader je de decaan vmbo.
- Een leerling die de overstap naar de Havo wil maken moet zich ook altijd inschrijven voor een MBO-opleiding

Bevorderingsregeling van 3T naar 4T

Het uitgangspunt voor deze overgangsnormen is de slaag/zakregeling.

De vakken in 3T vallen in twee groepen uiteen:

<p>Groep 1: <u>Verplichte vakken:</u> Nederlands, Engels, Maatschappijleer, Nask2</p> <p><u>Keuzevakken:</u> Frans, Duits, Aardrijkskunde, Wiskunde, Nask1, Biologie, Economie, Tekenen, Geschiedenis</p>	<p>Groep 2: Lichamelijke oefening Kunstvakken (ckv) Dienstverlening & producten Economie & Ondernemen</p>
--	--

Een leerling is bevorderd als aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan:

1. Alle PTA-onderdelen van leerjaar 3 volgens de geldende eisen en reglementen zijn afgerond, uiterlijk een week voor de eindrapportvergadering.
2. De cijfermatige norm. Je bent over als:
 - a. al je eindcijfers van de vakken uit groep 1 een 6 of hoger zijn, of;
 - b. je een 5 hebt en voor de rest 6 of hoger, of;
 - c. je een 4 hebt, een 7 of hoger en voor de rest 6 of hoger (deze 4 mag je echter niet hebben voor Nederlands), of;
 - d. je twee keer een 5 hebt, een 7 of hoger en voor de rest 6 of hoger;
 - e. geen enkel eindcijfer lager is dan een 4. (Let op: ook voor de afzonderlijke keuzevakken moet je ten minste het eindcijfer 4 halen).
3. De vakken in groep 2 die in het PTA als handelingsdeel staan, zijn aan het einde van het schooljaar voldoende afgesloten:
 - a. Voor CKV en LOB moeten de leerlingen dus een V of een G gescoord hebben.
 - b. Voor de vakken LO en D&P of E&O moet het cijfer minimaal een 5,5 zijn.
4. Het PTA voor maatschappijleer is volledig afgesloten. Dit cijfer gaat mee in het examendossier en telt mee voor de slaag/zakregeling bij het examen (Zie ook paragraaf 5.1 van het handboek vmbo).

Een leerling komt in de bespreekzone als:

In alle gevallen waarbij een leerling niet aan deze vereisten voldoet, wordt de situatie van deze leerling in de overgangsvergadering besproken.

In deze bespreking worden allerlei relevante zaken meegenomen. Bijvoorbeeld:

- Persoonlijke omstandigheden
- Je schoolloopbaan
- Studievaardigheden en aanleg
- Analytisch vermogen
- Gedrag

De volgende besluiten kunnen door de overgangsvergadering worden genomen:

- Een leerling wordt, al dan niet voorwaardelijk, toch bevorderd naar het volgende leerjaar van hetzelfde niveau.
- Een leerling doubleert in hetzelfde leerjaar en op hetzelfde onderwijsniveau.
- Een leerling krijgt het bindende advies om over te stappen naar een kaderberoepsgerichte leerweg. In dat geval moet de leerling van school wisselen en wordt met de nieuwe school besproken in welk leerjaar gestart kan worden.
- Een leerling krijgt het advies om te doubleren in hetzelfde leerjaar, maar op een lager onderwijsniveau. In dat geval moet de leerling van school wisselen. Dit gebeurt altijd in overleg met ouder(s)/verzorger(s).
- Overige besluiten waarbij de directie, een beslissing neemt.

Doubleren/zakken

Wanneer een leerling doubleert in 3T of zakt in 4T zal het gehele programma van het betreffende leerjaar opnieuw doorlopen moeten worden. Cijfers of afgeronde handelingdelen kunnen niet worden 'meegenomen'.